

Reglering av näthandel med alkohol i Finland och Norge

Näthandel med alkohol får inte äventyra det svenska detaljhandelsmonopolet

Under de senaste åren har allt fler aktörer börjat bedriva detaljhandel med hjälp av Internet. Aktörerna utnyttjar en otydlig lagstiftning som inte har utvecklats när nya försäljningskanaler har uppstått. Denna utveckling riskerar att undergräva Systembolagets detaljhandelsmonopol.

Det senaste i utvecklingen är att en stor etablerad dagligvarukedja, City Gross, nu säljer vin som kunderna kan hämta ut ihop med sina förbeställda matkassar. Om inte denna utveckling stoppas har den svenska alkoholpolitiken i praktiken avskaffats utan att riksdagen tagit ett beslut om det.

Efter Rosengrendomen den 5 juni 2007 avskaffades förbudet mot privatimport av alkohol. Domen ger privatpersoner rätt att anlita transportföretag för att få beställd alkohol hemlevererad, men ger inte dessa företag rätt att bedriva detaljhandel, dvs. försäljning till enskilda kunder.

Finland och Norge har i likhet med Sverige detaljhandelsmonopol som alkoholpolitiskt verktyg

vars uppgift är att begränsa alkoholskador och de sociala problem som uppstår i spåren av för mycket drickande.

Nedan finns en kort genomgång av hur våra båda grannländer genom tydlig lagstiftning kunnat undvika detaljhandelsförsäljning via nätet vid sidan av detaljhandelsmonopolet.

Reglering av näthandel och privatimport i Finland

I Finland är det enligt lag förbjudet att förmedla alkohol mot betalning.

Lagstiftningen ger således inget utrymme för vinstdrivande aktörer att sälja alkohol via nätet.

Precis som i Sverige har privatpersoner i Finland rätt att privatimportera alkohol. Finland har ett tydligare regelverk än Sverige för hur detta ska gå till.

Det finländska regelverket i korthet:

- Köparen måste beställa alkoholen direkt från en säljare som befinner sig i utlandet. Det får inte förekomma någon form av mellanhand i Finland.
- Betalning måste ske innan

alkoholen anländer till Finland och betalning får inte ske till säljarens representant i Finland.

- Säljaren ska överlåta alkoholdryckerna till köparen eller till ett transportföretag utanför Finlands gränser. Köparen ska själv anlita ett i förhållande till säljaren oberoende och självständigt transportbolag och betalning för transporten ska ske till det bolaget.
- Alkoholdryckerna får av logistiska orsaker mellanlagras i Finland men de får inte öppnas eller hanteras, utan de måste transporteras direkt till den adress i Finland som köparen har angett i sin beställning.

Reglering av näthandel och privatimport i Norge

Även om Norge inte är medlem i EU omfattas man av den inre marknaden genom EES-avtalet och medlemskapet i EFTA.

Fram till 2009 fanns ett förbud i Norge mot privatimport av alkohol för privatpersoner. Efter Rosengrendomen – och påtryckningar från ESA (EFTA:s övervakningsorgan) upphörde förbudet 2009. Lagändringen

innebär att det i dag är tillåtet att som privatperson importera alkoholdrycker för privat bruk.

I samband med att förbudet mot privatimport slopades förtydligades den norska alkohollagen för att säkerställa Vinmonopolets detaljhandelsmonopol och att privatimporten handlar om just privatpersoners möjligheter till import. Genom att hantera frågan på så sätt har den svenska situationen med vinhandlare på nätet som kringgår detaljhandelsmonopolet kunnat undvikas i Norge.

Det norska regelverket i korthet:

- Du som privatperson och köpare ska stå som importör. Ingen förutom köparen, säljaren och ett transportföretag får vara inblandade i importen.
- Transportföretaget får inte samarbeta med säljaren och får inte ha några andra fördelar av transportuppdraget än betalningen för transporten.
- Utlämning av varorna får

endast ske kl. 08.30–18.00 på vardagar och kl. 08.30–15.00 på lördagar. Utlämningen måste ske på ordinarie utlämningsställen som hanterar andra typer av försändelser (exempelvis postkontor eller motsvarande).

- För att ett transportföretag ska få leverera alkoholdrycker måste det vara registrerat hos Helsedirektoratet. Myndigheten kan avregistrera ett transportföretag som bryter mot villkoren för registreringen.

Behovet av ett ny svensk lagstiftning och ett detaljerat regelverk

Den svenska alkohollagstiftningen behöver förtydligas i likhet med det norska och finska regelverket.

Tydlighet och avsaknaden av tolkningsutrymme har haft till följd att Norge och Finland inte har kommersiella näthandlare som bedriver detaljhandel. På så sätt hotas inte detaljhandelsmonopolet och den nordiska modellen för att begränsa alkoholens skadeverkningar.

Vad behövs för att näthandel med alkohol inte ska undergräva svensk alkoholpolitik och detaljhandelsmonopolet?

- En lagstiftning som slår fast att inga mellanhänder förutom transportföretag får vara inblandade i privatimport.
- Ett förbud i alkohollagen mot kommersiell förmedling av alkoholdrycker.

Vi kan nu dra lärdom av erfarenheterna från Norge och Finland. Riksdagen bör omedelbart införa alkohollagsutredningens förslag om förbud mot kommersiell förmedling av alkoholdrycker i Sverige. Det skulle stoppa en utveckling som hotar den svenska ansvarsfulla alkoholpolitiken där Systembolagets ensamrätt är en grundbult.

Alkoholpolitiskt Forum är en förening för personer som vill främja debatt och opinionsbildning kring svensk och internationell alkoholpolitik. Föreningen står för en restriktiv alkoholpolitik. I föreningen samarbetar beslutsfattare, opinionsbildare och forskare för det gemensamma syftet att minska alkoholskadorna, oavsett personlig inställning till alkoholbruk och partipolitisk övertygelse.

www.alkoholpolitisktforum.se